ECLI:LV:AT:2025:0403.16870002022.7.L

Lieta Nr. 16870002022, SKK-235/2025

Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts

LĒMUMS

Rīgā 2025. gada 3. aprīlī

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Sandra Kaija, senatori Ivars Bičkovičs un Irīna Jansone izskatīja apsūdzētās /Persona A/ aizstāvja zvērināta advokāta Saulveža Vārpiņa 2025. gada 13. martā pieteikto noraidījumu senatoram I. Bičkovičam.

Aprakstošā daļa

[1] Krimināllieta /Persona A/ apsūdzībā saņemta Senātā izskatīšanai kasācijas kārtībā sakarā ar apsūdzētās /Persona A/ aizstāvja S. Vārpiņa kasācijas sūdzību par Kurzemes apgabaltiesas 2025. gada 3. februāra spriedumu.

Ar Senāta Krimināllietu departamenta priekšsēdētājas Anitas Poļakovas 2025. gada 11. marta rezolūciju noteikts tiesas sastāvs – senatori Sandra Kaija, Ivars Bičkovičs un Irīna Jansone. Noteikts, ka jautājums par kasācijas tiesvedības ierosināšanu tiks izlemts 2025. gada 16. aprīlī.

[2] Senātā 2025. gada 13. martā saņemts apsūdzētās /Persona A/ aizstāvja S. Vārpiņa iesniegums, kurā viņš pieteicis noraidījumu senatoram I. Bičkovičam.

Aizstāvis S. Vārpiņš, atsaucoties uz likumu „Par tiesu varu” 15. panta pirmo daļu un Kriminālprocesa likuma 50. panta pirmo daļu, norādījis, ka senators I. Bičkovičs jau ir piedalījies iepriekš šīs lietas izskatīšanā.

Motīvu daļa

[3] Senāts atzīst, ka lietā ir jāsniedz atbilde, vai senatora iepriekšēja piedalīšanās lietas izskatīšanā kasācijas instances tiesā ir apstāklis, kas liedz atkārtoti piedalīties lietas izskatīšanā kasācijas instances tiesā.

[3.1] No lietas materiāliem redzams, ka senators I. Bičkovičs piedalījies konkrētās lietas izskatīšanā kasācijas instances tiesā 2024. gada 18. decembrī.

[3.2] Kriminālprocesa likuma 50. panta pirmā daļa noteic, ka amatpersona nedrīkst uzņemties pilnvaras veikt kriminālprocesu, ja tādējādi šī persona nonāktu interešu konfliktā, proti, ja tās personiskās intereses gan tieši, gan netieši nesakrīt ar kriminālprocesa mērķi vai pastāv apstākļi, kas kriminālprocesā iesaistītajai personai pamatoti dod iemeslu pieļaut šādu ieinteresētību.

Kriminālprocesa likuma 52. pantā noteikti interešu konflikta apstākļi atsevišķām kriminālprocesā iesaistītajām personām. Minētā panta ceturtās daļas pirmais punkts noteic, ka lietas izskatīšanā tiesā nedrīkst

piedalīties tiesnesis, kurš ir piedalījies pirmstiesas kriminālprocesā vai pirmās instances vai apelācijas instances tiesā jebkādā statusā.

Likuma „Par tiesu varu” 15. panta pirmā daļa noteic, ka tiesnesis, kas piedalījies lietas izskatīšanā, nevar piedalīties šīs lietas atkārtotā izskatīšanā. Saskaņā ar Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likuma 9. panta sestās daļas 2. punktu gadījumā, ja konstatē pretrunu starp vienāda juridiska spēka vispārējo un speciālo tiesību normu, vispārējo tiesību normu piemēro tiktāl, ciktāl to neierobežo speciālā tiesību norma. Senāts atzīst, ka Kriminālprocesa likuma 52. panta ceturtās daļas 1. punkts ir speciālā tiesību norma attiecībā pret likuma „Par tiesu varu” 15. panta pirmo daļu, tādējādi, lemjot par noraidījuma pamatotību, jāpiemēro speciālā tiesību norma.

[3.3] Senāts norāda, ka ar 2018. gada 27. septembra likumu „Grozījumi Kriminālprocesa likumā” Kriminālprocesa likuma 52. panta ceturtās daļas 1. punkts izteikts jaunā redakcijā, no kuras izriet, ka kasācijas instances tiesas tiesnesis drīkst atkārtoti piedalīties lietas iztiesāšanā, ja iepriekš jau izskatījis šo lietu kasācijas instances tiesā. Tieslietu ministrs 2018. gada 10. septembra vēstulē Saeimas Juridiskajai komisijai, ierosinot grozījumus Kriminālprocesa likuma 52. panta ceturtās daļas 1. punktā, norādījis, ka ar to netiks pārkāptas tiesības uz taisnīgu tiesu, jo kasācijas instances tiesa neskata lietu pēc būtības, bet tikai vērtē, vai ir noticis Krimināllikuma pārkāpums vai Kriminālprocesa likuma būtisks pārkāpums (*Tieslietu ministra vēstule Nr. 1-11/2357 par priekšlikumiem „Grozījumi Kriminālprocesa likumā” (reģ. Nr. 1118/Lp12) pirms trešā lasījuma*).

[3.4] Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka senatora iepriekšējā dalība lietas izskatīšanā kasācijas instances tiesā nav uzskatāma par šķērsli viņa atkārtotai dalībai tās pašas lietas izskatīšanā kasācijas instancē.

[3.5] Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka tikai ar faktu, ka tas pats tiesnesis divreiz skata lietu kasācijas kārtībā, nepietiek, lai uzskatītu, ka pastāv pamatotas šaubas par tiesas neitralitāti no objektīvā skatupunkta (*Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014. gada 27. maija sprieduma lietā „Marguš v. Croatia”, iesnieguma Nr.4455/10, 85. punkts, 2020. gada 8. oktobra sprieduma lietā „Teslya v. Ukraine”, iesnieguma Nr.52095/11, 44. punkts*).

[3.6] Tiesas (tiesnešu) objektivitātei ir divas izpausmes – pirmkārt, objektivitāte nozīmē, ka tiesnesis nedrīkst kaut vai netieši būt ieinteresēts lietas iznākumā (tostarp nedrīkst būt saistīts ar lietas dalībniekiem), otrkārt, objektivitāte nozīmē arī to, ka tiesnesis, izspriežot lietu, nedrīkst ietekmēties no personīgajiem aizspriedumiem, emocijām, sabiedrības vai jebkāda cita spiediena (*Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs. Prof. R. Baloža zinātniskajā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 142. lapa*).

Tādējādi tiesām jābūt objektīvām gan subjektīvā, gan objektīvā aspektā. Pirmkārt, subjektīvais aspekts nozīmē, ka tiesai jābūt subjektīvi brīvai no personīgiem aizspriedumiem vai uzskata. Tiesneša personīgā objektivitāte ir prezumējama, ja vien nav pierādījumi par pretējo. Otrkārt, objektīvā aspekta kontekstā jāizvērtē, vai, neatkarīgi no tiesneša personīgās rīcības, pastāv pārbaudāmi fakti, kas liek apsvērt viņa objektivitāti.

[3.7] Aizstāvis S. Vārpiņš pieteikumā nav norādījis uz interešu konflikta apstākļiem, kas radītu šaubas par senatora I. Bičkoviča ieinteresētību lietā ne objektīvā, ne subjektīvā aspektā.

Ievērojot minēto, Senāts atzīst, ka nav konstatējams pamats senatora I. Bičkoviča noraidīšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 52. panta ceturtās daļas 1. punktu un 56. pantu, Senāts

nolēma

atteikt noraidīt senatoru Ivaru Bičkoviču.

Lēmums nav pārsūdzams.

S. Kaija I. Bičkovičs I. Jansone